

הכשר. שאם הורטבה היד במים, לא הוכשר האוכל על ידו לקבל טומאה.⁽²¹⁾

ורבי יוחנן אמר: יש יד לטומאה ולהכשר. שכשם שהיד נחשבת כאוכל לגבי דיני טומאה, שהיא מכניסה ומוציאה את הטומאה, כך היד נחשבת כאוכל לגבי דין הכשר, שאם הוכשר היד הוכשר גם האוכל.⁽²²⁾

ומבארין: **במאי קמפילגין?**

איבעית אימא, בקרא. איבעית אימא, בסברא.

איבעית אימא קרא: שהרי ידות האוכלין ילפינן לעיל מהפסוק "וכי יותן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו, טמא הוא לכס", ודרשינן, "לכס" — לכל שבצרכיכם.

מר רב סבר: מקרא ד"לכס" נדרש לפניו, על "טמא הוא", דהיינו יד לטומאה, **ולא לפני פניו על "וכי יותן מים"** שהוא הכשר, הלכך קא סבר אין יד להכשר.

ומר, רבי יוחנן סבר: מקרא נדרש לפניו ולפני פניו, ו"לכס" קאי גם אהכשר, וגם על דין הכשר חידשה התורה דין יד, הלכך יש יד להכשר.

שגם היד תוכשר. אך לשיטת הרמב"ם שהיד עצמה מקבלת טומאה, גם היד צריכה הכשר, והם נחלקו גם באופן שהוכשר האוכל האם הוכשר היד. אך מדברי הרמב"ם [טומאת אוכלים פ"ה ה"ב] שהדיגיש, שיש יד להכשר היינו, שאם הוכשר היד הוכשר כל האוכל התלוי בו, ולא כתב גם להיפך, שאם הוכשר האוכל הוכשר גם היד, משמע שגם לשיטתו הנידון היה דוקא באופן זה. ויתכן לומר שגם לפי הרמב"ם אין היד צריכה הכשר, לפי שאם הוכשר האוכל, הרי היד היא יד של אוכל הראוי לקבל טומאה, וצריך עיון.

22. כתבו כל הראשונים, שלכולי עלמא יש שומר להכשר, שאם הורטב השומר במים, כל האוכל מקבל טומאה, ולכן הם נקטו יד. אך לעיל לו ב נחלקו בזה רש"י ותוספות לגבי פרה של זבחי שלמים שהעביר אותה בחייה בנהר, שהיא הוכשרה בזה לקבל טומאה לאחר שחיטתה, שרש"י פירש שהמים נופלים מהעור לבשר, והתוספות פירשו כיון שהעור הוכשר גם הבשר הוכשר, שהרי העור נחשב שומר לבשר, ולגבי שומר לכולי עלמא יש שומר להכשר.

אוכלים שצריך שכולו יורטב, שהרמב"ם כתב, שאין האוכל מקבל טומאה עד שיבלל תחילה באחד משבעת המשקין, ומשמע שכולו יבלל, ולפי זה צריך ביאור מה הנידון בגמרא? וביאר התפארת יעקב, שגם אם נאמר שצריך שכולו יבלל במים, מכל מקום המקום שהוכשר ראוי לקבל טומאה מיד, וכל מה שצריך שכולו יבלל במים זה רק בכדי שכולו יהא ראוי לקבל טומאה, ואם כן, אין קושיא מסוגיתינו, משום שלפי רבי יוחנן שיש יד להכשר, מועיל הכשר היד לגבי שאם יגע השרץ ביד כל האוכל יטמא, ולפי רב זה לא מועיל, דאין יד להכשר, וגרע מפרי שהוכשר מקצתו שאם יגע השרץ באותו מקצת שהוכשר כל הפרי יטמא.

21. רש"י פירש שהם נחלקו באופן שהוכשר היד, האם הוכשרו הזרעים, ולא פירש להיפך, האם באופן שהוכשרו הזרעים, הוכשר גם היד או לא, וכתב התפארת יעקב, שרש"י פירש כן לשיטתו [לעיל הערה 8], שהוא סובר שהיד אינה מקבלת טומאה אלא היא מעבירה את הטומאה בלבד, ולכן היד בפני עצמה אינה צריכה הכשר, ואם הוכשר האוכל לכולי עלמא שוב אין צריך